

представители на всички групи участници в проекта, фокус групи с учители, наблюдения, серия от свободни дискусии, разговори, посещения.

Задачи на изследването:

- » проблематизирането на представата за социална интеграция;
- » анализ на всекидневните представи и нагласи за социална интеграция на ромите в групите, които са включени в програмите;
- » оценка на ефективността на различните програми по проекта;
- » да се установи дали и доколко те са спомогнали за по-добрата интеграция на учениците;
- » идентифицирането на основните проблеми в процеса на прилагането на програмата и очертаване на възможните пътища за бъдещото развитие на подобни програми.

Положителни ефекти от проекта:

- » привличането на деца в образователни институции и придобиване на определени навици – по-голям шанс да се справят по-нататък в обучението, т.е. да придобият образование и да се интегрират в училищна среда;
- » постигането на успехи в обучението с част от децата – получават определена образователна степен и имат по-голям шанс да се интегрират в обществото като цяло;
- » част от учителите и родителите участници в проекта започват да проблематизират, т.е. да осъзнават собствените си предразсъдъци, както и сложността на ситуацията и да търсят опции за справянето с този проблем на различни нива: на ниво училище – специфичен подход към ромските деца, изработване на цялостна програма в училище, която да е валидна за всички учители; на ниво община – ангажираност на всички училища и институции с този проблем; на ниво държавна власт – необходимост от разработване на държавна стратегия.

Основни изводи:

- » колкото по-рано детето започва да излиза от махалата, съответно от средата си, толкова по-големи шансове има да се интегрира, в смисъл да се държи като другите деца, да знае колкото тях, да си играе с тях, съответно да го приемат като равен;
- » ефектът от проекта е най-вече по посока на осъзнаването на неговата ограниченост и недостатъчност, в предизвикване, провокиране на мислене на проблемите в тяхната комплексност и търсене на решения.

Негативни ефекти от проекта:

- » проектът не успява да изведе ромите в активна позиция, поради което те продължават за него в категорията на получаване на социални помощи, а не в опциите на полагане на активни усилия. Оттук се затвърждава убеждението „Те са длъжни да ми дават, защото ние сме в по-лоша позиция от тях“;
- » подпомагането на ромските деца в рамките на този проект (чрез безплатни учебни пособия и храна) се разбира от някои учители и родители българи като дискриминация спрямо останалите деца. Това допълнително усилва предразсъдъка „те чакат всичко наготово, мързеливи са и готованци“.